

Crna Gora
Ministarstvo finansija
Direktorat za inspekcijski nadzor i zaštitu
finansijskih interesa EU

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

**IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV PREVARA I UPRAVLJANJE NEPRAVILNOSTIMA U
CILJU ZAŠTITE FINANSIJSKIH INTERESA EVROPSKE UNIJE (2025 – 2028), ZA 2025. GODINU**

Podgorica, januar, 2026.godine

Sadržaj:

I UVODNI

REZIME.....Error!

Bookmark not defined.

II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA..... 14

III FINANSIJSKI OKVIR.....23

IV TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE..... 25

V PREPORUKE ZA NAREDNI PERIOD SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA.....42

I UVODNI REZIME

Proces pristupanja Evropskoj uniji podrazumijeva usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, uz uspostavljanje adekvatnog institucionalnog okvira i kontinuiran proces jačanja administrativnih kapaciteta. Posebno važan segment tog procesa odnosi se na zaštitu finansijskih interesa Evropske unije, s obzirom na obim i značaj sredstava koja se dodjeljuju državama kandidatima kroz različite fondove i programe. Efikasan sistem prevencije, otkrivanja i sankcionisanja nepravilnosti i prevara predstavlja ključni preduslov za transparentno i odgovorno upravljanje javnim sredstvima.

U tom kontekstu, u skladu sa pravnom tekovinom Evropske unije, svaka država kandidat za članstvo ima obavezu da uspostavi Službu za borbu protiv nepravilnosti i prevara (Anti-Fraud Coordination Service – AFCOS), sa ciljem jačanja institucionalne saradnje između nadležnih nacionalnih organa i Evropske kancelarije za borbu protiv prevara (OLAF).

Imajući u vidu različite administrativne, pravne i institucionalne specifičnosti država kandidata, organizaciona struktura, nadležnosti i način funkcionisanja AFCOS-a razlikuju se od zemlje do zemlje. Ipak, osnovna uloga ove službe jeste da na nacionalnom nivou obezbijedi koordinaciju svih zakonodavnih, administrativnih i operativnih obaveza i aktivnosti koje se odnose na zaštitu finansijskih interesa Evropske unije. U Crnoj Gori AFCOS tj. Direkcija za zaštitu finansijskih interesa je dio Direktorata za inspekcijski nadzor i zaštitu finansijskih interesa EU, u okviru Ministarstva finansija.

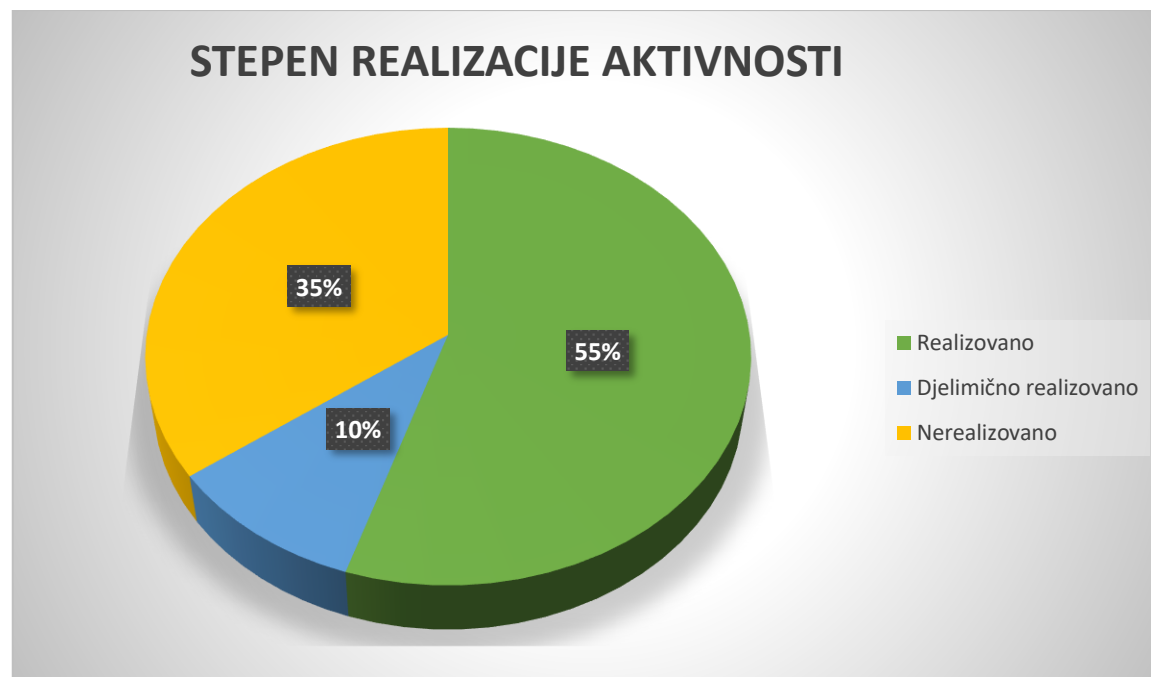
Nadležnosti AFCOS-a obuhvataju izradu i koordinaciju sprovođenja sveobuhvatne nacionalne Strategije za borbu protiv prevara, identifikovanje potencijalnih nepravilnosti u sistemima upravljanja i kontrole sredstava EU, uključujući pretpristupne fondove, kao i iniciranje izmjena zakonodavnog i administrativnog okvira radi jačanja efikasne zaštite finansijskih interesa EU. Ove aktivnosti podrazumijevaju i uspostavljanje zajedničkih koordinacionih struktura i mehanizama između institucija uključenih u zaštitu finansijskih interesa Unije. Poseban akcenat stavlja se na omogućavanje saradnje i razmjenu informacija između nacionalnih administrativnih, pravosudnih i istražnih organa, kao i njihovu saradnju sa OLAF-om, naročito u slučajevima sumnje na prevaru ili nepravilnosti u vezi sa korišćenjem sredstava EU.

Pravna tekovina Evropske unije u oblasti zaštite finansijskih interesa sastavni je dio Poglavlja 32 – Finansijska kontrola, čiji je cilj unapređenje discipline, odgovornosti i transparentnosti u upravljanju javnim sredstvima, kako nacionalnim, tako i sredstvima EU. U

okviru ovog poglavlja, kao jedna od prioritetnih aktivnosti, predviđeno je donošenje **Strategije za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa EU za period 2025–2028. godine**, zajedno sa pratećim **Akcionim planom za period 2025-2026 godine**. Ova Strategija predstavlja kontinuitet i nadogradnju prethodne Strategije za period 2019–2022. godine, uz implementiranje stečenih iskustava i novih zahtjeva proisteklih iz procesa evropskih integracija i uočenih nedostataka iz prethodnog perioda. Kroz Twinning light projekat „Dalje unaprijeđenje funkcionisanja crnogorskog AFCOS sistema sa ciljem efikasne zaštite finansijskih interesa EU” izrađena je **Strategija za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije za period 2025–2028. godine**, zajedno sa pratećim **Akcionim planom period 2025-2026 godine**.

Osnovni cilj donošenja Strategije jeste obezbjeđivanje sveobuhvatne, kvalitetne i efikasne zaštite finansijskih interesa Evropske unije. Ostvarenje ovog cilja zahtijeva koordinisano djelovanje u uspostavljanju i jačanju normativnog, institucionalnog i operativnog okvira, kao i jasno definisanje rizika, ciljeva i mjera koje će doprinijeti efikasnijoj borbi protiv prevara i korupcije, kroz unaprijeđenje saradnje između nadležnih institucija na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Sumarno posmatrano, u 2025-oj godini, od ukupno 20 aktivnosti, 11 aktivnosti (55%) je potpuno realizovano, 2 aktivnosti su djelimično realizovane (10%), a 7 aktivnosti (35%) su nerealizovane. Razlozi za nerealizaciju planiranih aktivnosti je nepostojanje zakonskih uslova, primarno vezane za pravni i institucionalni okvir funkcionisanja AFCOS sistema u Crnoj Gori. Izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti omogućiće se realizacija ovih aktivnosti. Dakle, 4 aktivnosti će biti realizovane usvajanjem ovog Zakona, dok su preostale tri u procesu realizacije i očekuje se da budu ispunjene do 2026-godine, kada je i krajnji rok za njihovo ispunjenje.

Slika 1: Stepen realizacije aktivnosti iz Akcionog plana

Detaljno obrazloženje svih aktivnosti i stepena ispunjenosti je u nastavku Izvještaja.

Strateški cilj utvrđen Strategijom je: “Smanjiti prevaru i druge nepravilnosti koje negativno utiču na finansijske interese EU u Crnoj Gori, čime će se osigurati zaštita novca poreskih obveznika EU i Crne Gore, kao i efikasna upotreba EU resursa”. U skladu sa Strateškim ciljem Operativni ciljevi, mjere i aktivnosti za njihovu implementaciju, kao i indikatori učinka definišu se u okviru sledećih oblasti:

OBLAST 1: Pravni i institucionalni okvir

OBLAST 2: Koordinacija i saradnja

OBLAST 3: Prevencija prevara i nepravilnosti

OBLAST 4: Otkrivanje, postupanje i izveštavanje o nepravilnostima i sumnjama na prevare

OBLAST 5: Istraga prevara i krivično postupanje

OBLAST 6: Povraćaj sredstava i sankcije

Ovih 6 oblasti pokrivaju čitav ciklus borbe protiv prevara – prevenciju, detekciju, istrage i gonjenje, povraćaj i sankcije, oko kojih su svi ciljevi i mjere ove Strategije kreirani. Faze ciklusa borbe protiv prevara nijesu izolovane, već su usko povezane, tačnije ciljevi su međusobno povezani, a sprovođenje mjera u jednoj oblasti može imati uticaj na ciljeve u drugim oblastima.

Takođe aktivnosti su definisane i u okviru posebnog segmenta koji se odnosi na **Komuniciranje reformskih aktivnosti**.

OBLAST 1: Pravni i institucionalni okvir

U okviru Operativnog cilja 1. “Unaprijeđenje pravnog i institucionalnog okvira u cilju finalizacije uspostavljanja potpuno funkcionalnog AFCOS sistema u Crnoj Gori”, definisano je **pet** aktivnosti čiji početak realizacije se odnosi na 2025 godinu i jedna aktivnost koja se odnosi na 2026.godinu, ali je realizovana u 2025-oj godini. Od pet aktivnosti za četiri je rok za izvršenje IV kvartal 2026. godine, dok je za jednu aktivnost rok IV kvartal 2025. godine. **Četiri aktivnosti** su u trenutku izvještavanja **nerealizovane**, **jedna je djelimično realizovana**, a jedna aktivnosti čiji je početak predviđen za 2026. godinu, se uspjela realizovati ranije.

Naime, sve nerealizovane aktivnosti su uslovljene neusvajanjem Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kada je to predviđeno. Stoga se kao ključni izazov za neispunjavanje predviđenih obaveza može navesti, uslovljenost drugim aktivnostima koji su doprinijeli da ZBIFO ne bude usvojen, što samim tim utiče na ispunjavanje obaveza iz ovog Akcionog plana. Svakako, usvajanjem ovog Zakona, procedura za usvajanje i ostalih podzakonskih akta koji regulišu oblast zaštite finansijskih interesa će biti pokrenuta.

Indikator učinka	Početna vrijednost u 2024.	Trend	Ciljna vrijednost u 2026.	Ciljna vrijednost u 2028.
1.1. AFCOS sistem u Crnoj Gori je uspostavljen, nadležne institucije i njihove odgovornosti su jasno	- AFCOS sistem – <u>djelimično</u> uspostavljen - Harmonizacija sa zakonodavstvom EU – <u>djelimično</u> usklađeno		- AFCOS sistem – <u>potpuno</u> uspostavljen i funkcionalan - Harmonizacija sa zakonodavstvom EU – <u>djelimično</u> usklađeno	- AFCOS sistem – <u>potpuno</u> uspostavljen i funkcionalan - Harmonizacija sa zakonodavstvom EU – <u>potpuno</u> usklađeno

definisane, a metode saradnje usklađene.				
--	--	--	--	--

OBLAST 2: Koordinacija i saradnja

U okviru Operativnog cilja 2. “Jačanje koordinacione uloge AFCOS-a i unaprijeđivanje saradnje između svih institucija uključenih u zaštitu finansijskih interesa Evropske unije”, definisane su **dvije aktivnosti**, čiji se početak realizacije odnosi na 2025-u godinu. **Obje aktivnosti su realizovane.**

Ključni izazovi u realizaciji ovih aktivnosti jesu finansijska sredstva, za održavanje obuka i drugih događaja, sa učešćem predstavnika Evropske komisije i predstavnika zemalja članica, ali su uspješno realizovane zahvaljujući iskustvu Direkcije za zaštitu finansijskih interesa/AFCOS u pisanju projekata, putem kojih su obebijeđena sredstva za veliki broj aktivnosti koji se tiču unapređenja oblasti zaštite finansijskih interesa EU.

Indikator učinka	Početna vrijednost u 2024.	Trend	Ciljna vrijednost u 2026.	Ciljna vrijednost u 2028.
2.1. Indeks zadovoljstva saradnjom između institucija uključenih u zaštitu finansijskih interesa EU	7.0 poena na skali od 10 poena		Najmanje 7,5 poena na skali od 10 poena	Najmanje 8 poena na skali od 10 poena
2.2. Stopa prisustva sastancima Radnog tijela za sprovođenje aktivnosti za zaštitu finansijskih interesa EU u Crnoj Gori	40%	¹ 	60%	80%

¹ Nema promjena jer navedena aktivnost nije realizovana

2.3. Broj sastanaka koje inicira struktura za izvještavanje o nepravilnostima i institucije AFCOS mreže	0		2	4
---	---	---	---	---

OBLAST 3: Prevencija prevara i nepravilnosti

U okviru Operativnog cilja 3. “Dalje jačanje prevencije nepravilnosti i prevara kroz sprovođenje odgovarajućih procjena rizika i uvođenje efikasnih i proporcionalnih mjera protiv nepravilnosti i prevara, uključujući sistemski pristup edukaciji i podizanju svijesti”, definisano je **šest** aktivnosti čiji se početak realizacije odnosi na 2025-u godinu, od čega je rok za realizaciju tri aktivnosti u 2025-oj, a tri u 2026-oj godini. Od šest aktivnosti **pet je realizovano**, dok je **jedna djelimično realizovana**, ali je rok za izvršenje IV kvartal 2026. godine.

Rizici za realizaciju ovih aktivnosti su minimizovani, dobijanjem podrške od strane CEF-a², za izradu Kataloga obuka. Ono što se nameće kao potencijalan rizik i izazov je da se u budućem periodu omogući sprovođenje svih planiranih obuka u okviru prihvatljivih budžeta, koji su predviđeni ovim Akcionim planom. Potpuna realizacija aktivnosti definisane kao djelimično realizovane, očekuje se u toku 2026. godine, kada je i rok za njenu realizaciju.

Indikator učinka	Početna vrijednost u 2024.	Trend	Ciljna vrijednost u 2026.	Ciljna vrijednost u 2028.
3.1. Implementirane efikasne i proporcionalne mjere protiv nepravilnosti i prevara	70%		100% aktivnosti iz Akcionog plana za 2025-2026. su implementirane u roku	100% aktivnosti iz Akcionog plana za 2027-2028. su implementirane u roku

² Center for excellence in finance, međunarodna organizacija sa sjedištem u Ljubljani, institut znanja

3.2. Procenat obučених službenika iz institucija i tijela koja rade na zaštiti finansijskih interesa EU	40%		50% (u 2025-2026) ravnomyerna zastupljenost muškaraca i žena	70% (u 2027-2028) ravnomyerna zastupljenost muškaraca i žena
---	-----	---	---	---

OBLAST 4: Otkrivanje, postupanje i izvještavanje o nepravilnostima i sumnjama na prevare

U okviru Operativnog cilja 4. “Održavanje kapaciteta za otkrivanje nepravilnosti uz istovremeno unapređenje kvaliteta izvještavanja o nepravilnostima i poboljšanje prepoznavanja indikatora i znakova prevara”, definisano je tri aktivnosti, čiji se početak realizacije odnosi na 2025. godinu. **Jedna aktivnost je realizovana, dok su dvije nerealizovane.** U narednom periodu Upravljačka struktura će realizovati definisane aktivnosti.

Indikator učinka	Početna vrijednost u 2024.	Trend	Ciljna vrijednost u 2026.	Ciljna vrijednost u 2028.
4.1. Procenat nepravilnosti prijavljenih kroz IMS unutar definisanog roka (u roku od 45 dana od PACA datuma).	4%		40%	65%
4.2. Procenat vraćenih izvještaja o nepravilnostima od strane Direkcije za zaštitu finansijskih interesa EU/AFCOS Implementacionim agencijama/	30%		<25%	<20%

Posredničkim tijelima za finansijsko upravljanje, radi dorade.				
--	--	--	--	--

OBLAST 5: Istraga prevara i krivično postupanje

U okviru Operativnog cilja 5. “Unaprijeđenje saradnje između istražnih organa, AFCOS-a i Evropske kancelarije za borbu protiv prevara (OLAF) u cilju efikasnog vođenja istraga i krivičnih postupaka u vezi sa prevarama koje utiču na finansijske interese EU, definisana je jedna aktivnost čiji se početak realizacije odnosi na 2026-u godinu.

Indikator učinka	Početna vrijednost u 2024.	Trend	Ciljna vrijednost u 2026.	Ciljna vrijednost u 2028.
5.1. Svi OLAF-ovi zahtjevi su pravilno obrađeni i završeni	100%		100%	100%

OBLAST 6: Povraćaj sredstava i sankcije

U okviru Operativnog cilja 6. “Unaprijeđenje kapaciteta za obezbjeđivanje efektivnog i efikasnog povraćaja nepravilno utrošenih sredstava, kao i primjenu adekvatnih sankcija”, definisana je jedna aktivnost čiji se početak realizacije odnosi na 2026-u godinu.

Indikator učinka	Početna vrijednost u 2024.	Trend	Ciljna vrijednost u 2026.	Ciljna vrijednost u 2028.
6.1. Stopa povraćaja nepravilno utrošenih sredstava	43%		60%	75%

U dijelu **Komuniciranja reformskih aktivnosti**, definisano je **četiri** aktivnosti, čiji se početak realizacije odnosi na 2025-u godinu. Sprovođenje ovih aktivnosti je kontinuirano, do kraja važenja strategije (2028. godine). S tim u vezi, tri aktivnosti se realizuju kontinuirano, dok je jedna aktivnost djelimično realizovana i sadržana je u okviru Operativnog cilja 3. Rok za njenu realizaciju je 2026.godina.

Pri realizaciji definisanih ciljeva nije bilo značajnih prepreka. Sve nerealizovane aktivnosti su rezultat kašnjenja, zbog sistemskih i političkih odluka na višem nivou. Svi indikatori učinka su unaprijeđeni u odnosu na polazne tačke ili su na istom nivou.

U dostizanju ciljeva i ciljnih vrijednosti sa rodnom dimenzijom, nije bilo izazova. Rodna ravnopravnost je zatupljena u svim procesima i aktivnostima, kroz uključivanje i jednaku zastupljenost muškaraca i žena i njihovih potreba.

II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA

OBLAST 1: Pravni i institucionalni okvir

Operativni cilj 1: Unaprijeđenje pravnog okvira u cilju finalizacije uspostavljanja potpuno funkcionalnog AFCOS sistema

Aktivnosti predviđene za realizaciju ovog cilja su sljedeće:

1.1.1: Usvajanje izmjena i dopuna Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti

Članom 76a Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti (Službeni list CG br. 27/2023, od 8.marta 2023. godine) propisano je da Crna Gora, kao korisnik sredstava EU, obezbjeđuje indirektno upravljanje IPA sredstvima i zaštitu finansijskih interesa EU uspostavljanjem sistema za prevenciju nepravilnosti i prevara u okviru kojeg se koordiniraju pravne, administrativne i operativne aktivnosti i sarađuje direktno sa OLAF-om. Međutim, odredbe člana 76a Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti nijesu jasne u pogledu toga kako i od kojih elemenata treba biti formiran ovaj sistem za zaštitu finansijskih interesa EU, pa je shodno tome neophodno usvojiti izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti kako bi se definisao AFCOS sistem i omogućilo usvajanje podzakonskih akata. To je predviđeno definisanjem člana 76c, koji je pripremljen i odobren, ali se čeka usvajanje ZOBIFO, što je predviđeno za I kvartal 2026. godine. **Aktivnost nije realizovana.**

1.2.1. i 1.2.2: Usvajanje Uredbe o zaštiti finansijskih interesa EU i Odluke o osnivanju Radnog tijela za praćenje i upravljanje politikom sprječavanja i suzbijanja nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije (Radno tijelo AFCOS sistema)

U posljednjih nekoliko godina uloženi su značajni naponi u uspostavljanje institucionalnog i zakonodavnog okvira za zaštitu finansijskih interesa Evropske unije u Crnoj Gori. Međutim, ovaj okvir je potrebno dodatno unaprijediti. U tom cilju planirano je usvajanje Uredbe o zaštiti finansijskih interesa Evropske unije u Crnoj Gori, kao i Odluke o osnivanju Radnog tijela za praćenje i upravljanje politikom sprječavanja i suzbijanja nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije (Radno tijelo AFCOS sistema). Osnivanjem Radnog tijela obezbijediće se povezan i koordinisan rad svih djelova AFCOS sistema, uključujući tijela sistema za upravljanje i kontrolu EU fondova (strukturu za izvještavanje o nepravilnostima), institucije nadležne za borbu protiv prevara, korupcije i drugih oblika nezakonitih aktivnosti (AFCOS mrežu), kao i Direkciju za zaštitu finansijskih interesa EU/AFCOS u okviru Ministarstva finansija.

Dokumenta su izrađena i čeka se saglasnost nadležnih za njihovo usvajanje, kao i usvajanje ZOBIFO, što je predviđeno za I kvartal 2026.godine. **Aktivnosti nijesu realizovane.**

1.2.3: Usvajanje Uredbe o načinu sprovođenja podrške EU kroz Instrument za Reformu i rast

Uredba o načinu sprovođenja podrške EU kroz Instrument za Reformu i rast, nije usvojena, zbog kašnjenja u usvajanju Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, ali je kao prelazno rješenje usvojena **Informacija o uspostavljanju institucionalnog okvira, sistema upravljanja i kontrole i načinu sprovođenja podrške Evropske unije kroz Instrument za reforme i rast**, na 109. sjednici Vlade CG, održane 25.decembra o.g.

Aktivnost je **djelimično realizovana.**

1.3.1: Dalje uskladjivanje nacionalnog zakonodavstva sa EU legislativom/PIF Direktivom³

Prva faza usklađivanja Krivičnog zakonika sa PIF Direktivom završena je od strane Ministarstva pravde i usvojen je novi Krivični zakonik sa uključenim odredbama koje osiguravaju zaštitu finansijskih interesa EU prema preporukama OLAF-a. Dalja analiza pravnih akata i njihovo usklađivanje sa PIF Direktivom sprovedena je u okviru Twinning projekta: „Dalje unaprijeđenje funkcionisanja crnogorskog AFCOS sistema s ciljem efikasne zaštite finansijskih interesa EU“, a date su i preporuke za dodatna poboljšanja i usaglašavanje. Harmonizacija Krivičnog zakonika sa PIF Direktivom je završena u skladu sa preporukama Evropske komisije i OLAF-a, a novi Krivični zakonik je usvojen sa svim potrebnim promjenama 14.10.2025. godine i objavljen u Službenom Listu Crne Gore br. 121/2025. Aktivnost **je realizovana**, iako je početak realizacije predviđen za 2026. godinu.

1.4.1: Dalje uskladjivanje nacionalnog zakonodavstva sa EU legislativom/ Regulativom 883/2013⁴ i Regulativom 2185/1996⁵

³ **Direktiva (EU) 2017/1371 Evropskog parlamenta i Savjeta** od 5. jula 2017. godine, o suzbijanju prevara počinjenih protiv finansijskih interesa Unije krivičnopravnim sredstvima.

⁴ **Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Evropskog parlamenta i Savjeta** od 11. septembra 2013. godine o istragama koje sprovodi Evropski ured za borbu protiv prevara (OLAF) i o stavljanju van snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Evropskog parlamenta i Savjeta i Uredbe Savjeta (Euratom) br. 1074/1999.

⁵ **Uredba Savjeta (Euratom, EZ) br. 2185/96** od 11. novembra 1996. godine o provjerama i inspekcijama na terenu koje sprovodi Komisija u cilju zaštite finansijskih interesa Evropskih zajednica od prevara i drugih nepravilnosti.

Usvajanjem Uredbe o zaštiti finansijskih interesa EU izvršiće se usaglašavanje sa Regulativama 883/2013 i 2185/1996, jer će Uredbom biti obuhvaćeni ključni članovi ovih Regulativa. Uredba je izrađena i biće upućena Sekretarijatu za zakonodavstvo na mišljenje, nakon usvajanja ZBIFO. **Aktivnost nije realizovana.**

1.5.1: Usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa EU legislativom/ Direktivom 2019/1937 o zaštiti lica koja prijavlju povrede prava Evropske unije (Direktiva o zaštiti zviždača)

Aktivnost vezana za ovu mjeru je donošenje posebnog Zakona o zaštiti zviždača, koji je poslat Evropskoj komisiji na kometare, ali nije još uvijek usvojen. **Aktivnost nije realizovana.**

Dakle, od pet aktivnosti definisanih u ovoj oblasti za 2025-godinu, u okviru Operativnog cilja „Unaprijeđenje pravnog okvira u cilju finalizacije uspostavljanja potpuno funkcionalnog AFCOS sistema” četiri nije realizovano, jedna je djelimično realizovana, a jedna koja je predviđena za 2026-godinu je realizovana. Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti nije usvojen, pa samim tim sve navedene aktivnosti koje zavise od usvajanja Zakona, nijesu realizovane, ali su dokumenta izrađena. Usvajanjem pomenutog Zakona i ostali podzakonski akti biće usvojeni do kraja roka predviđenog Akcionim planom.

OBLAST 2: Koordinacija i saradnja

Operativni cilj 2: Jačanje koordinacione uloge AFCOS-a i unaprijeđenje saradnje između institucija uključenih u zaštitu finansijskih interesa EU.

Aktivnosti predviđene za realizaciju ovog cilja su sljedeće:

2.1.1: Organizovanje godišnjeg događaja za razmjenu iskustava između strukture za izvještavanje o nepravilnostima AFCOS mreže

Kako bi se obezbijedila bolja saradnja između tijela sistema za upravljanje i kontrolu EU fondova (struktura za izvještavanje o nepravilnostima), institucija sistema zaduženih za borbu protiv prevara, korupcije i drugih oblika nezakonitih aktivnosti (AFCOS mreža) i Direkcije za zaštitu finansijskih interesa EU/AFCOS, u 2025-oj godini su organizovana **dva** sastanka AFCOS mreže, na kojima su se razmijenjivala iskustva i najnovije informacije vezano za zaštitu finansijskih interesa EU. **Aktivnost je realizovana.**

2.3.1: Organizovanje obuka uz učešće stručnjaka iz OLAF-a i zemalja članica

Evaluacijom prethodnog strateškog dokumenta uočeno je da Struktura za izvještavanje o nepravilnostima i AFCOS mreža još uvijek ne razumiju u potpunosti svoje odgovornosti i uloge unutar AFCOS sistema, na čemu je potrebno raditi u budućem periodu. Potrebno je organizovati obuke ili seminare sa učešćem stručnjaka iz OLAF-a kako bi odgovornosti i uloge unutar AFCOS sistema bile jasnije predstavnicima svih institucija.

U toku 2025 godine kroz TAIEX podršku, organizovana je dvodnevna obuka na temu **“Unaprijeđenje AFCOS sistema za borbu protiv prevara i upravljanje rizicima”**, sa ekspertima iz Rumunije, čiji sistem za zaštitu finansijskih interesa EU, važi za najbolje razvijen sistem u Evropi. Dodatno, kroz Twinning light projekat : „**Dalje unaprijeđenje funkcionisanja AFCOS sistema Crne Gore u cilju efikasne zaštite finansijskih interesa Evropske unije**, sprovedene su dvije obuke pod nazivom „*Ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava - otkrivanje neprihvatljivih troškova tokom provjera*“ i “ *Smjernice o upravljanju nepravilnostima, praksa upravljanja nepravilnostima u Republici Hrvatskoj i saradnja sa Evropskom kancelarijom za borbu protiv prevara (OLAF)*”. Održana je u okviru projekta i *Nacionalna konferencija* koja je predstavila ključne rezultate i izazove u vezi sa zaštitom finansijskih interesa EU, na kojoj su, putem video uključenja, predstavnici OLAF-a prenijeli svoja iskustva. **Aktivnost je realizovana.**

Od ukupno tri aktivnosti definisane kroz Operativni cilj 2 „Jačanje koordinacione uloge AFCOS-a i unaprijeđenje saradnje između institucija uključenih u zaštitu finansijskih interesa EU“, sve tri su realizovane.

OBLAST 3: Prevencija prevara i nepravilnosti

Operativni cilj 3: Dalje jačanje prevencije nepravilnosti i prevara kroz odgovarajuće procjene rizika i uvođenje efikasnih i proporcionalnih mjera protiv nepravilnosti i prevara, uključujući sistemski pristup edukacijama i podizanju svijesti.

Aktivnosti predviđene za realizaciju ovog cilja su sljedeće:

3.1.1: Sprovesti novu analizu potreba za obukama za predstavnike strukture za izvještavanje o nepravilnostima i AFCOS mreže.

Sprovedenom ex-post evaluacijom, zaključeno je da ne postoji sistematski pristup u identifikaciji potreba za obukama i dizajniranju programa obuka. Analiza potreba za obukama treba se ponavljati svake dvije godine na nivou institucija koje učestvuju u zaštiti finansijskih interesa EU, kako bi se procijenili postojeći kapaciteti službenika, kao i da bi se identifikovale slabosti koje treba adresirati. Analiza potreba za edukacijom je urađena. **Aktivnost je realizovana.**

3.1.2: Izraditi program i plan obuka za period 2025-2028 u skladu sa rezultatima analize potreba za obukama

U saradnji sa CEF-om izrađen je Katalog obuka za 2025-2028-godinu, kao Program stručnog osposobljavanja i usavršavanja državnih službenika i namještenika u AFCOS sistemu Crne Gore. **Aktivnost je realizovana.**

3.3.1: Razviti sveobuhvatnu komunikacionu strategiju za zaštitu finansijskih interesa EU

Obezbjedjivanje adekvatne vidljivosti i transparentnosti u vezi sa EU fondovima i podizanje svijesti o značaju procesa za zaštitu finansijskih interesa EU i nacionalnih finansijskih interesa je takođe jedna od preporuka ex-post evaluacije prethodne Strategije, te je iz tog proizašla aktivnost koja se odnosi na razvoj sveobuhvatne Komunikacione strategije za zaštitu finansijskih interesa EU i kampanje, kako unutar državne administracije, tako i u vezi sa podizanjem svijesti opšte javnosti o prevarama. Komunikacija je važan dio procesa prevencije nepravilnosti i prevara u postupcima upravljanja i korišćenja EU fondova. U okviru Twinning projekta „**Dalje unaprijeđenje funkcionisanja crnogorskog AFCOS sistema sa ciljem efikasne zaštite finansijskih interesa EU**“, sačinjen je nacrt Komunikacione strategije za zaštitu finansijskih interesa EU koja će podići svijest zaposlenih i građana o zaštiti finansijskih interesa EU, a koja će sadržati procedure za komunikaciju između institucija koje učestvuju u zaštiti finansijskih interesa EU i javnosti u slučajevima otkrivenih nepravilnosti i sumnji na prevare u kontekstu upravljanja i korišćenja IPA fondova. Takođe, kako bi se podigla svijest šire javnosti o značaju pravilnog korišćenja EU fondova i poboljšala reputacija i povjerenje javnosti prema institucijama odgovornim za efikasno korišćenje EU fondova, biće organizovan javni događaj i sprovedene promotivne aktivnosti za podizanje svijesti javnosti u borbi protiv prevara – priprema video i informativnih materijala (flajeri, brošure, notesi i drugi promotivni materijali). Kako je rok za realizaciju ove mjere IV kvartal 2026. godine i predviđena je Planom rada Vlade za 2026-godinu, iako je početak realizacije definisan u 2025. godini ova aktivnost će biti realizovana u 2026. godini. **Aktivnost je djelimično realizovana.**

3.4.1: Redovno učešće na godišnjim konferencijama koje organizuje OLAF

Praćenje najnovijih razvoja mjera protiv nepravilnosti i prevara i razmjena najboljih praksi je veoma važno, kako bi se obezbijedio efikasan i efektivan sistem za zaštitu finansijskih interesa EU od prevara. Za ovu svrhu, neophodno je redovno učestvovati na godišnjim konferencijama koje organizuje OLAF. Takođe, važno je dijeliti iskustva sa institucijama koje implementiraju IPA projekte.

Sužbenici AFCOS sistema, u dozvoljenom broju, redovno prisustvuju AFCOS konferencijama, koje organizuju predstavnici OLAF-a. U 2025-oj godini učestvovali su na konferenciji održanoj u Tirani u periodu od 8-9 oktobra. **Aktivnost je realizovana.**

3.4.2: Organizovati jedan seminar o značaju prijavljivanja nepravilnosti o različitim vrstama prevara i nepravilnosti za jedinice za implementaciju projekata.

U saradnji sa Upravom za ljudske resurse, kroz IPA modul, održane su dvije obuke od strane službenika Direkcije za zaštitu finansijskih interesa/AFCOS, pod nazivom „**Upravljanje rizicima i politikom suzbijanja nepravilnosti, prevara i pronevjera u sistemu upravljanja EU fondovima i primjena elektronskog sistema za izvještavanje o nepravilnostima**“, koja je realizovana 12.11.2025. godine i „**Najčešće nepravilnosti u implementaciji ugovora o uslugama, nabavkama i izvođenju radova**“, koja je realizovana 21.11.2025.godine. Ovi seminari su organizovani za službenike svih IPA struktura. **Aktivnost je realizovana.**

3.5.1: Uključivanje Direkcije za zaštitu finansijskih interesa EU / AFCOS u IPA Monitoring komitet kao posmatrača

Formalno učešće AFCOS na godišnjim sastancima IPA monitoring komiteta poboljšalo bi vidljivost AFCOS-a, kao glavnog nacionalnog koordinatora za borbu protiv prevara i kontakt tačku za OLAF u oblasti zaštite finansijskih interesa EU. Stoga je potrebno usvojiti promjene u sastavu Monitoring komiteta, za šta je nekoliko puta slat zahtjev od strane Direkcije za zaštitu finansijskih interesa EU, ali izmjene nijesu još uvijek izvršene. Aktivnost **nije realizovana**, ali se očekuje realizacija u I kvartalu 2026.godine.

Od šest aktivnosti čiji početak realizacije je predviđen za 2025. godinu, četiri aktivnosti su realizovane, jedna je djelimično realizovana, a jedna je nerealizovana. Kao što je ranije objašnjeno, Komunikaciona strategija za zaštitu finansijskih interesa EU je izrađena kao nacrt, i tokom 2026. godine će biti usvojena, a takođe se očekuje da će u skorijoj budućnosti biti izvršene i promjene u sastavu Monitoring komiteta.

OBLAST 4: Otkrivanje, postupanje i izvještavanje o nepravilnostima i sumnjama na prevare

Operativni cilj 4: Održavanje kapaciteta za otkrivanje nepravilnosti uz istovremeno poboljšanje kvaliteta izvještavanja o nepravilnostima i unaprijeđenje prepoznavanja crvenih zastavica i znakova prevara.

Aktivnosti predviđene za realizaciju ovog cilja su sljedeće:

4.1.1: Unaprijeđenje Smjernica za upravljanje nepravilnostima

Tokom prethodnog perioda razvijene su Smjernice za upravljanje nepravilnostima i Priručnik o procedurama za prijavu nepravilnosti. Smjernice za nepravilnosti u okviru Twinning projekta: „Dalje unaprijeđenje funkcionisanja crnogorskog AFCOS sistema u cilju efikasne zaštite finansijskih interesa EU” su ažurirane.⁶ Ova **aktivnost je realizovana**.

Anlizom prethodne Strategije je uočeno nekoliko nedostataka u sistemu upravljanja i kontrole što ukazuje na potrebu **unaprijeđenja indirektnog sistema upravljanja i kontrole za implementaciju projekata iz IPA fondova, što podrazumijeva:**

- Neadekvatnu verifikaciju duplog finansiranja EU projekata, zbog nedostatka jedinstvene baze podataka EU projekata.
- Neadekvatnu provjeru povezanosti osoba u smislu sukoba interesa, kada je u pitanju implementacija kontrola na licu mjesta, što može dovesti do prihvatanja neopravdanih troškova i drugih nepravilnosti.

Kako bi se prevazišli ovi nedostaci, sledeće aktivnosti su uključene u akcioni plan:

4.2.1: Kreiranje jedinstvene elektronske baze podataka projekata finansiranih iz EU podrške tj. internet platforme za EU fondove u Crnoj Gori i omogućavanje pristupa istoj u cilju objedinjavanja svih neophodnih informacija za krajnje korisnike EU podrške i buduće potencijalne aplikante.

U skladu sa ovom aktivnošću potrebno je uspostaviti centralnu elektronsku bazu podataka koja obuhvata sve projekte finansirane iz EU podrške (IPA i ostali EU instrumenti) i osigurati da platforma bude korisnički orijentisana, pregledna i dostupna javnosti.

Ova aktivnost je **nerealizovana**, ali se očekuje realizacija do kraja 2026. godine, kada je i krajnji rok za njenu realizaciju.

4.2.2: Propisivanje procedure komunikacije između IPA struktura za provjeru povezanosti osoba koje sprovode kontrolu na licu mjesta sa osobama čiji je rad predmet kontrole, prije zvaničnog izdavanja ovlašćenog obrasca za sprovođenje kontrole.

⁶ Dodatno, biće neophodno uvrstiti izmjene iz Smjernica za upravljanje nepravilnostima u poglavlje „Nepravilnosti” Priručnika o procedurama za prijavu nepravilnosti, što je predviđeno za 2026.godinu.

Uvođenje u procedure Izjava o nezavisnosti, da osobe koje obavljaju kontrole i osobe čiji rad je predmet kontrole nijesu povezane.

Ova aktivnost podrazumijeva i potpisivanje izjava o nepristrasnosti od strane svih uključenih lica u procesu. U trenutku izvještavanja **nije realizovana**, ali se očekuje realizacija do kraja 2026. godine, kada je i krajnji rok za njenu realizaciju.

Od tri aktivnosti čiji početak realizacije je predviđen za 2025. godinu, jedna aktivnost je realizovana, dok su dvije nerealizovane, ali se realizacija očekuje do kraja 2026-te godine, kada je i krajnji rok za njihovo ispunjenje.

OBLAST 5: Istraga prevara i krivično postupanje

Operativni cilj 5: Poboljšanje saradnje između istražnih tijela, AFCOS-a i OLAF-a

Aktivnost predviđena za realizaciju ovog cilja se odnosi na 2026. godinu i odnosi se na:

5.1.1: Unaprijeđenje saradnje jasnim definisanjem mehanizama i odgovornosti za saradnju sa OLAF-om i Direkcijom za zaštitu finansijskih interesa EU/AFCOS kroz izradu procedura o postupanju slučaju posjete OLAF-ovih inspektora i saradnja nacionalnih tijela sa AFCOS-om.

Potrebno je usvojiti jasne procedure kojima će se definisati postupanje OLAF-ovih inspektora u kontrolama na licu mjesta i njihovim pravima i obavezama, kao i komunikacija sa AFCOS-om Crne Gore.

OBLAST 6: Povraćaj sredstava i sankcije

Operativni cilj 6: Unaprijeđenje kapaciteta za osiguranje efektivnog i efikasnog povraćaja nepravilno utrošenih sredstava

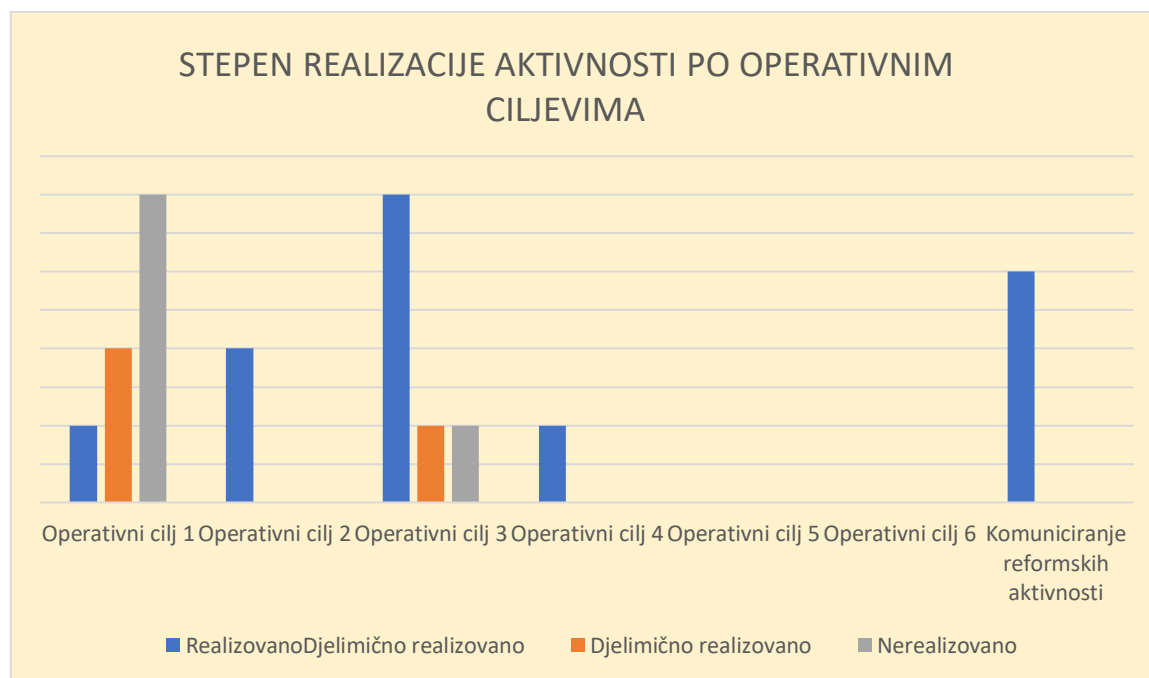
Aktivnost predviđena za realizaciju ovog cilja se odnosi na 2026. godinu i odnosi se na:

6.1.1: Sprovođenje analize uzroka niske stope povraćaja sredstava i naredne korektivne akcije

Kako bi proces povraćaja bio efikasniji, potrebno je prvo izvršiti analizu razloga niske stope povraćaja, a zatim, na osnovu rezultata analize, definisati dalje aktivnosti.

U dijelu **KOMUNICIRANJE REFORMSKIH AKTIVNOSTI** sve aktivnosti se sprovode kontinuirano, a odnose se na promovisanje značaja Strategije i ostvarenih ciljeva, organizacije seminara na kojima će se promovisati Strategija i prateći Akcioni plan, kao i promocija putem društvenih mreža. Takođe jedna aktivnost koja se odnosi na izradu Komunikacione strategije za zaštitu finansijskih interesa EU je već sadržana u operativnom cilju 3, ali je i sveobuhvatni dokument kojim će se sprovoditi i komuniciranje reformskih aktivnosti.

Promovisanje značaja Strategije i ostvarenih ciljeva, kroz aktivnosti predviđene ovom strategijom, postiže se, između ostalog, organizovanjem kontinuiranih obuka.

Slika 2: Stepen realizacije aktivnosti po operativnim ciljevima

III FINANSIJSKI OKVIR

Financijski okvir za sprovođenje ove Strategije predstavlja planiranje, alokaciju i upravljanje potrebnim financijskim resursima, kako bi se osigurao uspješan razvoj i implementacija strateškog i definisanih operativnih ciljeva.

Naime, u okviru Twinning light projekta: „**Dalje unaprijeđenje funkcionisanja AFCOS sistema Crne Gore u cilju efikasne zaštite finansijskih interesa Evropske unije**“ kao i dostupnih vidova pomoći (TAIEX aplikacija) aktivnosti navedene u ovom Akcionom planu, ostvarene su bez troškova za 2025-godinu, kada je riječ o budžetu Crne Gore.

Ciljevi	Planirana sredstva	Realizovana sredstva
Operativni cilj 1	Nije bilo potrebno planirati sredstva u budžetu Crne Gore Twinning light – 250.000,00€	Twinning light projekat: „ Dalje unapređenje funkcionisanja AFCOS sistema Crne Gore u cilju efikasne zaštite finansijskih interesa Evropske unije “ u iznosu od 250.000,00€. Od toga je za aktivnosti definisanim kroz ovaj operativni cilj utrošeno 10.500,00€, ali kroz TWL, sredstva iz nacionalnog budžeta nijesu trošena.
Operativni cilj 2	Nije bilo potrebno planirati sredstva u budžetu Crne Gore Twinning light – 250.000,00€ TAIEX	Twinning light projekat: „ Dalje unapređenje funkcionisanja AFCOS sistema Crne Gore u cilju efikasne zaštite finansijskih interesa Evropske unije “ u iznosu od 250.000,00€. TAIEX ekspertska misija „ Unapređenje AFCOS sistema za borbu protiv prevara i upravljanje rizicima “ - troškovi ove misije nijesu poznati.

Operativni cilj 3	Nije bilo potrebno planirati sredstva u budžetu Crne Gore Twinning light – 250.000,00€ CEF – Center of Excellence – 12.000€ OLAF- 4.400€	Twinning light projekat: „ Dalje unapređenje funkcionisanja AFCOS sistema Crne Gore u cilju efikasne zaštite finansijskih interesa Evropske unije“ u iznosu od 250.000,00€ Troškovi za realizaciju aktivnosti u okviru ovog operativnog cilja u 2025-oj godini su sljedeći: TWL projekat -21.000,00€, CEF- 12.000,00€ OLAF-4.400€ Sredstva iz nacionalnog budžeta nijesu trošena.
Operativni cilj 4	Nije bilo potrebno planirati sredstva u budžetu Crne Gore	Sve aktivnosti u okviru ovog operativnog cilja su realizovane od strane odgovornih institucija u okviru postojećeg budžeta, te stoga nijesu bila potrebna dodatna sredstva.
Operativni cilj 5	Nije bilo potrebno planirati sredstva u budžetu Crne Gore	Sve aktivnosti u okviru ovog operativnog cilja biće realizovane tokom 2026.godine, od strane odgovornih institucija u okviru postojećeg budžeta, te stoga nijesu potrebna dodatna sredstva.
Operativni cilj 6	Nije bilo potrebno planirati sredstva u budžetu Crne Gore	Sve aktivnosti u okviru ovog operativnog cilja biće realizovane tokom 2026.godine, od strane odgovornih institucija u okviru postojećeg budžeta, te stoga nijesu potrebna dodatna sredstva.
Komuniciranje reformskih aktivnosti	Nije bilo potrebno planirati sredstva u budžetu Crne Gore	Aktivnosti se sprovode kontinuirano u okviru postojećeg budžeta nadležnih institucija

Budžetiranje svih aktivnosti radili su ekspertkinje iz Letonije, koje su bile angažovane na Twinning light projektu „Dalje unapređenje funkcionisanja AFCOS sistema Crne Gore u cilju efikasne zaštite finansijskih interesa Evropske unije“.

IV TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE

Strat eški cilj		Smanjiti prevaru i druge nepravilnosti koje utiču na EU finansijske interese u Crnoj Gori do 2028. godine jačanjem AFCOS sistema, koordinacione uloge Direkcije za zaštitu finansijskih interesa EU/AFCOS, poboljšanjem saradnje među svim zainteresovanim stranama, sprovođenjem preventivnih mjera i održavanjem kapaciteta za detekciju nepravilnosti, čime će se osigurati zaštita novca poreskih obveznika EU i Crne Gore, kao i efikasna i efektivna upotreba EU resursa.								
Operativni cilj 1		Unaprjeđenje pravnog okvira u cilju finalizacije uspostavljanja potpuno funkcionalnog AFCOS sistema								
Indikator učinka 1.1		Uspostavljen operativan i potpuno funkcionalan AFCOS sistem		- AFCOS sistem – <u>djelimično</u> uspostavljen - Harmonizacija sa zakonodavstvom EU – <u>djelimično</u> usklađeno		- AFCOS sistem – <u>potpuno</u> uspostavljen i funkcionalan - Harmonizacija sa zakonodavstvom EU – <u>djelimično</u> usklađeno		- AFCOS sistem – <u>potpuno</u> uspostavljen i funkcionalan - Harmonizacija sa zakonodavstvom EU – <u>potpuno</u> usklađeno		
Aktivnost		Indikator rezultata	Odgovorna institucija	Datum početka	Datum završetka	Stepen realizacije	Predviđeni troškovi	Razlozi kašnjenja i novi rok	Izvor finansiranja	Preporuke
1.1.1	Usvojiti izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti	Izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti usvojene	Ministarstvo finansija	I Q 2025	IV 2026	Nerealizovano	3.500,00E UR	Političke odluke na većem nivou, očekuje se da Zakon bude usvojen u zadatom roku do kraja 2026.godine.	Twinning light projekat „Dalje unaprijeđenje funkcionisanja crnogorskog AFCOS sistema u cilju efikasne zaštite	Izvršiti izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti u predviđeno m roku.

									finansijskih interesa EU“	
1.2.1	Usvojiti Uredbu o zaštiti finansijskih interesa Evropske unije u Crnoj Gori	Uredba o zaštiti finansijskih interesa Evropske unije u Crnoj Gori usvojena	Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU /Ministarstvo finansija	I Q 2025	IV 2026	Nerealizovano	3.500,00E UR	Neusvajanje Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, koji predstavlja osnov za donošenje podzakonskih akata. Očekuje se usvajanje do kraja 2026.godine.	Twinning light projekat „Dalje unaprijeđenje funkcionisanja crnogorskog AFCOS sistema u cilju efikasne zaštite finansijskih interesa EU“	Izvršiti i izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti
1.2.2	Usvojiti Uredbu o načinu sprovođenja podrške EU kroz Instrument za Reformu i rast	Uredbu o načinu sprovođenja podrške EU kroz Instrument za Reformu i rast usvojena	Ministarstvo finansija	III Q 2025	IV 2026	Djelimično realizovano	Ova aktivnost će biti implementirana od strane odgovorne institucije u okviru postojećeg budžeta	Usvajanjem Zakona o bužetu i fiskalnoj odgovornosti će se usvojiti i ova Uredba, a kao prelazno rješenje, do usvajanja je usvojena Informacija o uspostavljanju institucionalnog okvira, sistema upravljanja i kontrole i načinu sprovođenja podrške Evropske unije kroz Instrument za reforme i rast.	Ministarstvo finansija	Izvršiti i izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti

1.2.3	Usvojiti Odluku o uspostavljanju Radnog tijela za sprovođenje aktivnosti na polju zaštite finansijskih interesa EU u CG (AFCOS Radno tijelo)	Odluka o uspostavljanju Radnog tijela za sprovođenje aktivnosti na polju zaštite finansijskih interesa EU u CG usvojena	Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU /Ministars-tvo finansija	I Q 2025	IVQ2025	Nerealizovano	3.500,00E UR	Neusvajanje Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, koji predstavlja osnov za donošenje podzakonskih akata. Očekuje se usvajanje do kraja 2026.godine	Twinning light projekat „Dalje unaprijeđenje funkcionisanja crnogorskog AFCOS sistema u cilju efikasne zaštite finansijskih interesa EU“	Izvršiti Izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti
1.3.1	Usvojiti amandmane Krivičnog zakonika u skladu sa PIF Direktivom	Krivični zakonik u dijelu uskladenosti sa PIF Direktivom izmijenjen	Direktorat za krivično i građansko zakonodavstvo/ Ministarstvo pravde	I Q 2026	IVQ 2026	Realizovano	Ova aktivnost će biti implementirana od strane odgovorne institucije u okviru postojećeg budžeta	Usvojene izmjene Krivičnog zakonika, koji je usvojen 14.10.2025.godine i objavljen u Službenom listu CG br.121/25	Ministarstvo pravde	Redovno pratiti izmjene u Regulativama i Direktivama EU i blagovremeno ih usaglašavati sa Krivičnim zakonikom.
1.4.1	Izmijeniti pravne akte koji definišu oblast koje se tiču usaglašavanja sa Regulativama 883/2013 i 2185/1996	Pravni akti koji definišu oblast koje se tiču usaglašavanja sa Regulativama 883/2013 i 2185/1996 izmijenjeni	Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU/ Ministarstvo finansija	I Q 2026	IVQ 2026	Nije dospjelo na realizaciju	Ova aktivnost će biti implementirana od strane odgovorne institucije u okviru postojećeg budžeta	/	Ministarstvo finansija	/

1.5.1	Donošenje posebnog Zakona o zaštiti zviždača	Zakona o zaštiti zviždača usvojen	Ministarstvo pravde Agencija za sprečavanje korupcije (ASK)	IV Q 2025	IV Q 2026	Nerealizovano	Ova aktivnost će biti implementirana od strane odgovorne institucije u okviru postojećeg budžeta	Zakon o zviždačima je u fazi usklađivanja sa Evropskom komisijom. Isti je poslat u avgustu 2025. godine, a nakon što su prve komentari primljeni u decembru 2025, u toku je priprema odgovora na iste. Očekuje se ispunjenje u naznačenom roku	Ministarstvo pravde Agencija za sprečavanje korupcije (ASK)	Usvojiti Zakon o zaštiti zviždača u predviđenom roku, i sprovoditi sve aktivnosti koje će ubrzati postupak kako bi se zakon usvojio u predviđenim rokovima
Operativni cilj 2		Jačanje koordinacione uloge AFCOS i unapređenje saradnje između institucija uključenih u zaštitu finansijskih interesa EU								
Indikator učinka 2.1		Indeks zadovoljstva saradnjom između institucija uključenih u zaštitu finansijskih interesa EU.			Početna vrijednost u 2024: 7.0 poena na skali do 10		Ciljana vrijednost u 2026: Najmanje 7.5 poena na skali do 10		Ciljana vrijednost u 2028: Najmanje 8 poena na skali do 10	
Indikator učinka 2.2		Stopa prisustva sastancima Radnog tijela za implementaciju aktivnosti za zaštitu finansijskih interesa EU u Crnoj Gori.			Početna vrijednost u 2024: 40%		Ciljana vrijednost u 2026: 60%		Ciljana vrijednost u 2028: 80%	

Indikator učinka 2.3		Broj sastanaka koje inicira Struktura za izvještavanje o nepravilnostima i institucije AFCOS mreže.			Početna vrijednost u 2024: 0		Ciljana vrijednost u 2026: 2		Ciljana vrijednost u 2028: 4	
Aktivnost		Indikator rezultata	Odgovorna institucija	datum početka	datum završetka	Stepen realizacije	Predviđeni troškovi	Razlozi kašnjenja i novi rok	Izvor finansiranja	Preporuke
2.1.1	Organizovati godišnji događaj razmjene iskustava između Strukture za izvještavanje o nepravilnostima i AFCOS mreže	Dva događaja razmjene iskustava i na polju zaštite finansijskih interesa EU organizovana	Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU/ AFCOS Ministarstvo finansija Struktura za izvještavanje o nepravilnostima AFCOS mreža	IQ 2025	IVQ 2026	Realizovano	Isplanirano je u budžetu iznos od 200,00 EUR, za 2026. godinu, u 2025. godini nijesu trošena sredstva iz budžeta CG.	/	Ministarstvo finansija	Neophodno je kontinuirano organizovati sastanke između tijela AFCOS sistema, kako bi se razmjenjivale informacije od značaja i podizala svijest o potrebi da se svi uključe u zaštitu finansijskih interesa EU, naročito u periodu kada potencijalno članstvo u EU donosi mnogo veća sredstva koja će

										Crnoj Gori biti na raspolaganj u
2.2.1	Razviti online platformu za dokumentaciju za razmjenu informacija između AFCOS, Strukture za izvještavanje o nepravilnostima i AFCOS mreže.	Jedna online platforma za dokumentaciju razvijena	Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU/ AFCOS Ministarstvo finansija	IQ 2026	IVQ 2026	Nije dospjelo na realizaciju	Ova aktivnost će biti implementirana od strane odgovorne institucije u okviru postojećeg budžeta	/	Ministarstvo finansija	/
2.3.1	Organizovati obuke sa učešćem eksperata iz OLAF-a i zemalja članica EU za predstavnike Strukture za izvještavanje o nepravilnostima i AFCOS mreže.	2 obuke sa učešćem stručnjaka iz OLAF-a i zemalja članica EU za predstavnike Strukture za izvještavanje o nepravilnostima i AFCOS mreže.	Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU/ AFCOS	IQ 2025	IVQ 2026	Realizovano	Neophodno je isplanirati u budžetu iznos od 3.500,00 EUR	/	Ministarstvo finansija	Veoma je važno organizovati seminare, okrugle stolove itd. i učestvovati na događajima na kojima se mogu čuti iskustva zemalja članica i OLAF-a, kako bi se redovno ažurirale

										procedure i primjenjivala pravila koja doprinose boljoj zaštiti finansijskih interesa EU. S obzirom na specifičnost teme i ograničena znanja, iskustva drugih zemalja su od velike važnosti
Operativni cilj 3		Dalje jačanje prevencije nepravilnosti i prevara kroz odgovarajuće procjene rizika i uvođenje efikasnih i proporcionalnih mjera protiv nepravilnosti i prevara, uključujući uspostavljanje sistemskog pristupa edukacijama i podizanju svijesti								
Indikator učinka 3.1		Implementirane efikasne i proporcionalne mjere protiv prevara			Početna vrijednost u 2024: 70%		Ciljana vrijednost u 2026: 100% aktivnosti iz Akcionog plana za 2025-2026. su implementirane u roku		Ciljana vrijednost u 2028: 100% aktivnosti iz Akcionog plana za 2027-2028. su implementirane u roku	
Indikator učinka 3.2		Broj obučenih službenika iz institucija i tijela koja rade na zaštiti finansijskih interesa EU			Početna vrijednost u 2024: 40%		Ciljana vrijednost u 2026: 50% (u 2025-2026) ravnomjerna zastupljenost muškaraca i žena		Ciljana vrijednost u 2028: 70% (u 2027-2028) ravnomjerna zastupljenost muškaraca i žena	
Aktivnost		Indikator rezultata	Odgovorna institucija	Datum početka	Datum završetka	Stepen realizacije	Predviđeni troškovi	Razlozi kašnjenja i novi rok	Izvor finansiranja	Preporuke
3.1.1	Sprovesti novu analizu potreba za	Analiza potreba za	Direkcija za zaštitu finansijskih	IQ 2025	IIIQ 2025	Realizovano	6.000,00E UR	/	PFM/CEF	Sprovoditi kontinuirane analize

	obukama za predstavnike Strukture za izvještavanje o nepravilnostima i AFCOS mreže.	obukama sprovedena	interesa EU/Ministarstvo finansija							potreba za obukama, kako bi službenici dobijali potrebne informacije i unaprijeđivali znanje iz oblasti zaštite finansijskih interesa EU, a samim tim i jačali AFOS sistem, kao glavnu strukturu za sprječavanje nepravilnosti i prevara pri korišćenju EU sredstava.
3.1.2	Izraditi program i plan obuka za period 2025-2028 u skladu sa rezultatima analize potreba za obukama.	Trening program i plan za period 2025-2028 izrađen	Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU/Ministarstvo finansija	IQ 2025	IIIQ 2025	Realizovano	6.000,00E UR	/	PFM/CEF	Redovno ažuriranje Kataloga obuka

3.1.3	Sprovoditi obuke u saradnji sa Agencijom za sprečavanje korupcije (ASK).	Obuke za osobe zadužene za prijem i postupanje po izvještajima, uključujući i obuku o zaštiti zviždača, sprovedene	Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU/Ministarstvo finansija i Agencija za sprečavanje korupcije (ASK)	IIQ2026	IIIQ2026	Nije dospjelo na realizaciju	Ova aktivnost će biti implementirana od strane odgovorne institucije u okviru postojećeg budžeta.	/	Agencija za sprečavanje korupcije (ASK)	
3.2.1	Sprovođenje analize rizika od nepravilnosti i prevara u skladu sa Metodologijom upravljanja rizicima u oblasti nepravilnosti i prevara u okviru upravljanja i korišćenja EU fondova.	Analiza rizika od prevara za 2027-2028. sprovedena	Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU /Ministarstvo finansija Struktura za izvještavanje o nepravilnostima AFCOS mreža	IIIQ 2026	IVQ 2026	Nije dospjelo na realizaciju	Ova aktivnost će biti implementirana od strane odgovorne institucije u okviru postojećeg budžeta.	/	Ministarstvo finansija	/
3.3.1	Razviti sveobuhvatnu komunikacionu strategiju za zaštitu finansijskih	Komunikaciona strategija za zaštitu finansijskih interesa EU za period	Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU/Ministar	IIQ 2025	IVQ 2026	Djelimično realizovano	21.000,00 EUR	U okviru Twinning light projekta „Dalje unaprijeđenje funkcionisanja crnogorskog AFCOS sistema u	Twinning light projekat „Dalje unaprijeđenje funkcionisanja crnogorskog AFCOS	Unaprijediti postojeći nacrt Komunikacione strategije za

	interesa EU 2026-2029	2026-2029 usvojena	stvo finansija					cilju efikasne zaštite finansijskih interesa EU, izrađen je Nacrt Komunikacione strategije za zaštitu finansijskih interesa EU, koja se očekuje da bude dopunjena u skladu sa dokumentima Generalnog Sekretarijata Vlade Crne Gore – Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata i Smjernicama za pripremu strateških dokumenata I usvojena do kraja 2026.godine, kako je i predviđeno Akcionim planom	sistema u cilju efikasne zaštite finansijskih interesa EU“	zaštitu finansijskih interesa EU u skladu sa zahtjevima OLAF-a i najboljom praksom i uključiti sve relevantne aktere u izradu i davanje sugestija kako bi se usvojio što kvalitetniji dokument.
3.4.1	Redovno učešće na godišnjim konferencijama koje	Dvije godišnje konferencije koje je organizovao OLAF posjećene	Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU/Minista-	IIIQ 2025	IVQ 2026	Realizovano	8.800EUR (4.400EUR utrošeno u	/	OLAF	Omogućiti što većem broju službenika iz AFCOS sistema da

	organizuje OLAF		rstvo finansija				2025.godini)			prisustvuju ovim događajima, kako bi proširili svoje znanje iz ove oblasti i stvarali kontakte za buduće saradnje
3.4.2	Organizovati barem jedan seminar o značaju prijavljivanja nepravilnosti i o različitim vrstama prevara i nepravilnosti za Jedinicu za implementaciju projekta	Jedan seminar u periodu 2025-2026 organizovan	Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU/Ministarstvo finansija	IIIQ 2025	IVQ 2026	Realizovano	Isplaniran je u budžetu iznos od 2.000,00 EUR, za 2026. godinu Nijesu trošena sredstva u 2025. godini	/	Ministarstvo finansija	Praćenje najnovijih mjera protiv nepravilnosti i prevara i razmjena najboljih praksi je veoma važno, kako bi se obezbijedio efikasan i efektivan sistem za zaštitu finansijskih interesa EU od prevara. Za ovu svrhu, neophodno je redovno

										održavati seminare kako sa domaćim tako i sa predavačima iz regiona ili zemalja članica.
3.5.1	Usvojiti promjene sastavu Monitoring komiteta	Promjene u sastavu Monitoring komiteta odobrene	Direktorat za upravljanje strukturama pretpripružne podrške EU NIPAK	IIIQ 2025	IVQ 2025	Nerealizovano	Ova aktivnost će biti implementirana od strane odgovorne institucije u okviru postojećeg budžeta	Aktivnost nije realizovana iako su slate inicijative za uključivanje AFCOS-a u Monitoring komitet	Ministarstvo finansija/Ministarstvo evropskih poslova	U komunikaciji sa predstavnicima Direktorata za upravljanje strukturama pretpripružne podrške EU, dogovoreno je da se uputi zajednički zvaničan dopis nadležnom tijelu, kako bi se ova aktivnost ispunila u što kraćem roku

Operativni cilj 4		Održavanje kapaciteta za otkrivanje nepravilnosti uz istovremeno poboljšanje kvaliteta izvještavanja o nepravilnostima i unapređenje prepoznavanja crvenih zastavica i znakova prevara.								
Indikator učinka 4.1		Procenat nepravilnosti prijavljenih u IMS unutar postavljenog roka (u roku od 45 ⁷ dana od PACA datuma).	<u>Početna vrijednost u 2024:</u> 4%			<u>Ciljana vrijednost u 2026:</u> 40%		<u>Ciljana vrijednost u 2028:</u> 65%		
Indikator učinka 4.2		Procenat vraćenih izvještaja o nepravilnostima od strane Direkcije za zaštitu finansijskih interesa EU/AFCOS Implementacionim agencijama/ Posredničkim tijelima za finansijsko upravljanje, radi dorade.	<u>Početna vrijednost u 2024:</u> 30%			<u>Ciljana vrijednost u 2026:</u> <25%		<u>Ciljana vrijednost u 2028:</u> <20%		
Aktivnost		Indikator rezultata	Odgovorna institucija	Datum početka	Datum završetka	Stepen realizacije	Predviđeni troškovi	Razlozi kašnjenja i novi rok	Izvor finansiranja	Preporuke
4.1.1	Pregled Smjernica o nepravilnostima i prilagođavanjima istih sa zahtjevima IPA III regulative	Smjernice o nepravilnostima ažurirane i odobrene	Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU Direktorata za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU	IIIQ 2025	IVQ 2025	Realizovano	Ova aktivnost je implementirana od strane odgovorne institucije u okviru postojećeg budžeta	/	Ministarstvo finansija	Redovno ažuriranje Smjernica o upravljanju nepravilnostima u skladu sa najboljom praksom i uočenim nedostacima
4.1.2	Uključivanje procedura iz ažuriranih Smjernica o nepravilnostima u poglavlje "Nepravilnosti"	Poglavlje "Nepravilnosti" u Priručniku procedurama ažurirano	Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU	IQ 2026	IIQ 2026	Nije dospjelo na realizaciju	Ova aktivnost će biti implementirana od strane odgovorne institucije u	/	Ministarstvo finansija	/

⁷ Ranije je rok bio 30 dana

	" Priručnika o procedurama						okviru postojećeg budžeta			
4.2.1	Kreirati jedinstvenu elektronsku bazu podataka projekata financiranih iz EU podrške tj. internet platformu za EU fondove u Crnoj Gori i omogućiti pristup istoj u cilju objedinjavanja svih neophodnih informacija za krajnje korisnike EU podrške i buduće potencijalne aplikante	Internet platforma za EU fondove u Crnoj Gori	Direktorat za upravljanje strukturama pretpriputne podrške EU (Ministarstvo finansija)	IVQ 2025	IVQ 2026	Nerealizovano	Sredstva će biti obezbijede na ili iz EU donacija ili iz planiranih sredstava u budžetu Ministarstva finansija – budžetska linija za Direktorata za upravljanje strukturama pretpriputne podrške EU u za razvoj jedinstvene baze podataka	Direktorat za upravljanje strukturama pretpriputne podrške EU planira da realizuje datu aktivnost u roku predviđenom Akcionim planom, do kraja 2026. godine	Ministarstvo finansija	Intezivirati aktivnosti u ovoj oblasti kako bi se aktivnost ispunila u predviđenim rokovima
4.2.2	Propisati preciznu proceduru linija komuniciranja između svih	Postupak komunikacije između IPA struktura za provjeru povezanosti	Direktorat za upravljanje strukturama pretpriputne podrške	IIIQ 2025	IVQ 2026	Nerealizovano	Ova aktivnost će biti implementirana od strane	Ova aktivnost će biti implementirana od strane odgovorne institucije u okviru	Ministarstvo finansija	Intezivirati aktivnosti u ovoj oblasti kako bi se aktivnost ispunila u

	nadležnih IPA tijela za provjeru povezanosti osoba koje sprovode kontrole na licu mjesta sa osobama koje su predmet kontrole i definisan potpisivanje Izjave o nepristrasnosti osiguran	osoba koje sprovode kontrolu na licu mjesta sa osobama koje su predmet kontrole i definisan potpisivanje Izjave o nepristrasnosti osiguran	EU u Ministarstvu finansija				odgovorne institucije u okviru postojećeg budžeta	postojećeg budžeta.		predviđenim rokovima. Dopuniti izjave o nepristrasnosti kako bi se izbjegli potencijalni sukobi interesa
Operativni cilj 5		Unaprjeđenje saradnje između istražnih tijela, AFCOS-a i OLAF-a								
Indikator učinka 5.1		Svi OLAF-ovi zahtjevi su pravilno obrađeni i završeni			Početna vrijednost u 2024: 100%		Ciljana vrijednost u 2026: 100%		Ciljana vrijednost u 2028: 100%	
Aktivnost		Indikator rezultata	Odgovorna institucija	Datum početka	Datum završetka	Stepen realizacije	Predviđeni troškovi	Razlozi kašnjenja i novi rok	Izvor finansiranja	Preporuke
5.1.1	Izrada procedura o postupanju u slučaju	Procedure za postupanje u slučaju posjete OLAF-	Direkcija za zaštitu finansijskih	IQ 2026	IVQ 2026	Nije dospjelo na realizaciju	Ova aktivnost će biti implementi	/	Ministarstvo finansija	Izraditi proceduru u predviđenom roku

	posjete OLAF-ovih inspektora i saradnja nacionalnih tijela sa AFCOS	ovih istražitelja i saradnja nacionalnih tijela sa AFCOS izrađene.	interesa EU/AFCOS				rana od strane odgovorne institucije u okviru postojećeg budžeta			
Operativni cilj 6		Unaprjeđenje kapaciteta za osiguranje efikasnih i efektivnih povraćaja nepravilno utrošenih sredstava								
Indikator učinka 6.1		Stopa povraćaja nepravilno utrošenih sredstava			Početna vrijednost u 2024: 43%		Ciljana vrijednost u 2026: 60%		Ciljana vrijednost u 2028: 75%	
Aktivnost		Indikator rezultata	Odgovorna institucija	Datum početka	Datum završetka	Stepen realizacije	Predviđeni troškovi	Razlozi kašnjenja i novi rok	Izvor finansiranja	Preporuke
6.1.1	Sprovesti analizu uzroka niske stope povraćaja sredstava iz dosadašnjih implementiranih projekata	Analiza uzroka niske stope povraćaja sprovedena	Direktorat za upravljanje strukturama pretprijetupne podrške EU u Ministarstvu finansija	IIIQ 2026	IVQ 2026	Nije dospjelo na realizaciju	Ova aktivnost će biti implementirana od strane odgovorne institucije u okviru postojećeg budžeta	/	Ministarstvo finansija	Sprovesti analizu niske stope povraćaja sredstava u predviđenom roku
KOMUNIKACIRANJE REFORMSKIH AKTIVNOSTI										
Aktivnost		Indikator rezultata	Odgovorna institucija	Datum početka	Datum završetka	Stepen realizacije	Predviđeni troškovi	Razlozi kašnjenja i novi rok	Izvor finansiranja	Preporuke
1.1.K	Promovisanje značaja Strategije i ostvarenih ciljeva, kroz	Podizanje svijesti o značaju realizacije	Ministarstvo evropskih poslova	I Q 2025	IV Q 2028	Kontinuirano se realizuje	Ova aktivnost će biti implementirana od	/	Ministarstvo evropskih poslova	Da se nastavi kontinuirano promovisanje

	aktivnosti predviđene ovom Strategijom	ciljeva Strategije					strane odgovorne institucije u okviru postojećeg budžeta			Strategije i njenih ključnih ciljeva
2.1.K	Organizovati seminare na kojima će se promovirati Strategija i Akcioni plan i obrađivati teme od značaja za uspješnu realizaciju definisanih ciljeva	Podizanje svijesti o značaju realizacije ciljeva Strategije	Ministarstvo finansija	I Q 2025	IV Q 2028	Kontinuirano se realizuje	Predviđeni troškovi kroz aktivnosti navedene ovim Akcionim planom (2000,00€ za 2026.god) U 2025. godini nijesu trošena sredstva iz budžeta CG	/	Ministarstvo finansija	Kontinuirano sprovođiti edukacije kako bi se najnovije informacije dijelile među službenicima u okviru AFCOS sistema i na taj način stvarali efikasni i snažni mehanizmi za zaštitu finansijskih interesa EU
3.1.K	Promovisanje preko društvenih mreža i naglašavanje kanala za prijavljivanje prevara i nepravilnosti u	Podizanje svijesti o značaju realizacije ciljeva Strategije	Ministarstvo finansija	I Q 2025	IV Q 2028	Kontinuirano se realizuje	Ova aktivnost će biti implementirana od strane odgovorne institucije u okviru	/	Ministarstvo finansija	Kontinuirano raditi na promociji i podizanju svijesti javnosti o značaju zaštite finansijskih

	projektima koje finansira EU (nepravilnosti.eu@mif.gov.me na sajtu Ministarstva finansija)						postojećeg budžeta			interesa EU i mogućnošću prijavljivanja uočenih nepravilnosti i prevara putem definisanih kanala
4.1.K	Usvojiti Komunikacionu strategiju za zaštitu finansijskih interesa EU za period 2026-2029	Usvojena komunikaciona strategija za zaštitu finansijskih interesa EU za period 2026-2029	Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU/AFCOS Ministarstvo finansija	II Q 2025	IV Q 2026	Kroz operativni cilj 3	Kroz operativni cilj 3	./	Ministarstvo finansija	Definisano u okviru Operativnog cilja 3.

V PREPORUKE ZA NAREDNI PERIOD SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA

Imajući u vidu ranije navedene učinke i rezultate ostvarenja Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima za period 2025 – 2028. godine za izvještajni period od 01.01.2025. - 31.12.2025. godine, a takođe uzimajući u obzir planirane aktivnosti iz Akcionog plana za 2025.godinu, preporuke za definisanje i realizaciju mjera, po operativnim ciljevima u narednom periodu su sljedeće:

Na nivou **Operativnog cilja 1:** „Unapređenje funkcionisanja AFCOS sistema u Crnoj Gori kroz uspostavljanje adekvatnog pravnog okvira i međuinstitucionalne saradnje tijela AFCOS sistema“ - neophodno je sprovesti sve aktivnosti koje će doprinijeti jačanju sistema zaštite i kontrole, tj. AFCOS sistema u Crnoj Gori. S tim u vezi, glavni **izazov** i potreba jeste donošenje Izmjena i dopuna Zakona o

budžetu i fiskalnoj odgovornosti, koje uslovljavaju donošenje ključnih pravnih akata: Uredbe o zaštiti finansijskih interesa EU u Crnoj Gori, kao i Odluke o osnivanju Radnog tijela za sprovođenje aktivnosti na polju zaštite finansijskih interesa EU u Crnoj Gori (AFCOS Radno tijelo), kako bi se uspostavio adekvatan pravni osnov za funkcionisanje AFCOS sistema i zaštite finansijskih interesa EU. Stoga je **preporuka** da Ministarstvo finansija što prije uputi prijedlog za donošenje Izmjena i dopuna Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kako bi se u predviđenom roku usvojila pomenuta dokumenta i ispunile preporuke iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Na nivou **Operativnog cilja 2** „Jačanje koordinacione uloge AFCOS-a i unapređenje saradnje između institucija uključenih u zaštitu finansijskih interesa EU“, jedan od ključnih izazova predstavlja podizanje svijesti o značaju prepoznavanja nepravilnosti. S tim u vezi, preporučuje se nastavak aktivnosti na izradi i implementaciji priručnika, pravilnika i smjernica. Kroz kontinuirane edukacije i aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti, kako šire javnosti, tako i službenika u tijelima Struktura za upravljanje i izvještavanje o nepravilnostima, dodatno će se ukazivati na značaj prevencije i otkrivanja nepravilnosti i prevara. Na taj način jačaće se mehanizam zaštite sredstava Evropske unije, na jednak način na koji se štite i nacionalna sredstva. Zato je neophodno organizovati i prisustvovati obukama sa predstavnicima OLAF-a i zemalja članica, kako bi najbolje prakse i iskustva bila primijenjena i u našem sistemu.

Na planu realizacije **Operativnog cilja 3**: „Dalje jačanje prevencije nepravilnosti i prevara kroz odgovarajuće procjene rizika i uvođenje efikasnih i proporcionalnih mjera protiv nepravilnosti i prevara, uključujući uspostavljanje sistemskog pristupa edukacijama i podizanju svijesti“, **izazov** je i dalje raditi na edukaciji i jačanju kapaciteta svih učesnika AFCOS sistema, kako Strukture za izvještavanje o nepravilnostima, tako i predstavnika AFCOS mreže. U tom smislu **preporuka** je redovno sprovoditi analizu potreba za edukacijom tijela u AFCOS sistemu s ciljem procjene postojećih kapaciteta službenika. Pored navedenog potrebno je identifikovati slabosti koje treba otkloniti, u skladu s rezultatima sprovedene analize potreba za edukacijom.

Takođe, neophodno je raditi na unapređenju nacrtu Komunikacione strategije za zaštitu finansijskih interesa EU u skladu sa zahtjevima OLAF-a i najboljom praksom i uključiti sve relevantne aktere u izradu i davanje sugestija kako bi se usvojio što kvalitetniji dokument. U cilju podizanja svijesti javnosti potrebno je uvesti i neke druge instrumente usmjerene na područje upravljanja nepravilnostima kao što su dani otvorenih vrata, okrugli stolovi, radionice, debate, itd.

Na planu realizacije **Operativnog cilja 4**: „Održavanje kapaciteta za otkrivanje nepravilnosti uz istovremeno poboljšanje kvaliteta izvještavanja o nepravilnostima i unapređenje prepoznavanja crvenih zastavica i znakova prevara“, **izazovi su**, nedostatak stručnog kadra ili preopterećenost postojećeg osoblja, što može umanjiti kvalitet analize i izvještavanja. Zaposleni često ne prepoznaju crvene

zastavice ili nijesu sigurni kako i kome prijaviti nepravilnosti. Takođe Institucionalne barijere i nejasne nadležnosti mogu usporiti ili onemogućiti efikasno djelovanje. U tom smislu, preporučuje se kontinuirana obuka i stručno usavršavanje, kao i redovno organizovanje ciljanih obuka o prepoznavanju „crvenih zastavica“, tipologijama prevara i novim obrascima nepravilnosti, uz istovremeni razvoj jasnih smjernica i standardnih obrazaca za prijavljivanje i dokumentovanje nepravilnosti.

Na nivou **Operativnog cilja 5:** „Unaprijeđenje saradnje između istražnih tijela, AFCOS-a i OLAF-a“ i **Operativnog cilja 6:** „Unaprijeđenje kapaciteta za osiguranje efikasnih i efektivnih povraćaja nepravilno utrošenih sredstava“, definisane aktivnosti se odnose na 2026.godinu, što će biti predmet izvještavanja u narednom periodu.

Sve nerealizovane aktivnosti i izazovi, biće sastavni dio novog Akcionog plana koji se odnosi na 2026. godinu. Takođe, novim Akcionim planom biće redviđena evaluacija strateškog dokumenta koja će biti izvršena u skladu sa Metodologijom razvijanja, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumentata.

Što se tiče nerealizovanih aktivnosti, očekuje se da budu realizovane do kraja 2026. godine, kada će biti sačinjen Izvještaj nakon druge godine implementacije Akcionog plana. Takođe, u narednom periodu biće izrađen i dvogodišnji Akcioni plan koji se odnosi na 2027. i 2028. godinu.